

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدین حفظه الله تعالی

موضوع:

مقدمات؛ حجت؛ خلیفه‌ی خداوند؛ ضرورت و صفات خلیفه‌ی خداوند

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: بهروز

تاریخ: ۱۳۹۸/۴/۱۲

درباره‌ی عصمت سؤال دارم. لطفاً ضمن تعریف عصمت، حدود و ثغور آن را شرح داده و بفرمایید که آیا ممکن است خود یا مقدمات آن اکتسابی باشد؟ یا هر چه هست لطف است و علم لدنی از جانب خداوند متعال؟ و اینکه آیاتی در قرآن، به ظاهر پیامبر خاتم را سرزنش نموده است. این آیات چگونه با عصمت حضرت قابل جمع هستند؟

قبلاً از سعه‌ی صدر و منهج رسولانه‌ی شما در پاسخگویی سپاسگزارم.

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۸/۴/۱۶

لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱. عصمت در لغت، به معنای بازداشتن است و در اصطلاح، ملکه‌ای در نفس انسان است که او را با وجود توانایی گناه، از ارتکاب آن باز می‌دارد و منشأ آن علم و ذکر کافی است؛ چراکه ارتکاب گناه، یا ناشی از جهل به گناه است و یا ناشی از غفلت از تبعات آن و با این وصف، هرگاه علم و ذکر در کسی به حدّ کافی برسد، محال است که از او گناهی صادر شود؛ چراکه او گناه را می‌شناسد و تبعات آن را می‌بیند و در این حال مانند کسی است که از آتش دوری می‌کند.

۲. عصمت مانند ایمان دارای مراتب است و به تبع علم و ذکر کاستی و فزونی می‌پذیرد. بنابراین، ممکن است که کسی نسبت به گناهی معصوم باشد، ولی نسبت به گناهی دیگر معصوم نباشد؛ همچنانکه برخی مردم معصوم‌تر از برخی دیگر هستند و معصوم‌ترین آنان کسی است که از بیشترین علم و ذکر برخوردار است و چنین کسی تنها برای خداوند شناخته است؛ چراکه عصمت در ظاهر مردم نمایان نیست، بلکه در باطن آنان پنهان است و تنها خداوند از باطن آنان آگاهی دارد؛

چنانکه فرموده است: «رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ»^۱؛ «پروردگارتان از چیزی که در نفس‌های شماست، آگاه‌تر است» و فرموده است: «وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ»^۲؛ «و خداوند از ایمان شما آگاه‌تر است» و فرموده است: «هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى»^۳؛ «او به کسی که تقوا پیشه کرده، آگاه‌تر است» و فرموده است: «فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا»^۴؛ «پس پروردگارتان به کسی که راه‌یافته‌تر است، آگاه‌تر است» و بر همین اساس، فرموده است: «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»^۵؛ «خداوند آگاه‌تر است که رسالتش را در کجا قرار دهد»؛ چراکه او رسالتش را در معصوم‌ترین انسان قرار می‌دهد و معصوم‌ترین انسان خلیفه‌ی او در زمین است که از بیشترین علم و ذکر برخوردار است و به وسیله‌ی آیت یا نص او شناخته می‌شود.

۳. عصمت بر دو گونه است: عصمت غیر ضروری که اکتسابی است و عصمت ضروری که غیر اکتسابی. عصمت غیر ضروری، عصمت همه‌ی کسانی است که خداوند اطاعت از آنان را واجب نکرده است و از این رو، حفظ آن بر خداوند واجب نیست؛ چراکه زوال آن در هر یک از آنان، سبب گمراهی و بدبختی دیگران نمی‌شود تا با عدل خداوند منافات داشته باشد و عصمت ضروری عصمت کسی است که خداوند اطاعت از او را واجب کرده و از این رو، واجب است که آن را حفظ کند؛ چراکه زوال آن در چنین کسی، سبب گمراهی و بدبختی دیگران می‌شود و این با عدل خداوند منافات دارد. بنابراین، خداوند به کسی که بیشترین علم و ذکر را کسب کرده و از این رو، به عنوان خلیفه‌ی او منصوب شده است کمک می‌کند تا کاری نکند که به گمراهی و بدبختی دیگران بینجامد و این کمک، از طریق افاضه‌ی علم و ذکر در مواقع لزوم صورت می‌پذیرد.

۴. عصمت خلیفه‌ی خداوند در اموری ضروری است که فراموشی یا خطا یا گناه در آن‌ها سبب گمراهی و بدبختی دیگران می‌شود؛ مانند دریافت، ابلاغ و تبیین وحی، ولی در سایر امور ضروری نیست. از این رو، ممکن است در سایر امور فراموشی یا خطا یا گناهی از او سر بزند که البته کمتر یا کوچک‌تر از فراموشی یا خطا یا گناه دیگران است؛ مانند فراموشی یا خطا یا گناهی که از آدم، موسی، داود، سلیمان و یونس علیهم السلام سر زد و پس از تعلیم و تذکیر خداوند، آن را اصلاح کردند^۶. آیاتی در قرآن که پیامبر خاتم را سرزنش کرده‌اند نیز می‌توانند به چنین فراموشی یا خطا یا گناهی اشاره داشته باشند، هر چند بر خلاف آیات مربوط به آدم، موسی، داود، سلیمان و یونس علیهم السلام، صراحتی ندارند؛ چراکه سرزنش کسی به سبب ترک اولی نیز جایز است؛

۱. الإسراء / ۲۵

۲. النساء / ۲۵

۳. النجم / ۳۲

۴. الإسراء / ۸۴

۵. الأنعام / ۱۲۴

۶. در این باره، بنگرید به: بازگشت به اسلام، ص ۲۱۰ تا ۲۱۳.

مانند این آیه که خطاب به او فرموده است: ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾؛ «خداوند تو را بخشید؛ چرا پیش از آنکه راستگویان برایت مشخص شوند و دروغگویان را بشناسی، به آنان اذن دادی؟»؛ با توجه به اینکه می‌تواند به معنای استحباب صبر باشد، نه وجوب آن. به هر حال، تردیدی نیست که خلیفه‌ی خداوند در زمین، از هر کسی که در آن یافت شود درستکارتر است و از تعلیم نادرست، امر و نهی ناروا و بقاء بر فراموشی، خطا و گناه کمتر یا کوچک‌تر نیز محافظت می‌شود و با این وصف، اطاعت از او هیچ گاه به گمراهی و بدبختی کسی نمی‌انجامد؛ چنانکه فرموده است: ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾؛ «پس هرگاه هدایتی از جانب من به نزدتان آمد، پس هر کس از هدایت من پیروی کند، نه گمراه می‌شود و نه بدبخت».

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشی خراسانی
جیش یا حکم‌گیر و مشرک‌ها

۱. التوبة / ۴۳
۲. طه / ۱۲۳

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.